

Sjukgymnastiken i Afghanistan är eftersatt. I hela landet finns bara 200 sjukgymnaster. Jenny Wickford var en av dem under tre månader i somras.

Sökes: Sjukgymnaster

TEXT & BILD: JENNY WICKFORD*

Klockan är bara halv nio på morgonen, men luften är redan varm och solen lyser starkt. Utanför sjukgymnastikpraktiken sitter några patienter på en bänk och väntar, kvinnorna för sig och männen för sig. Kvinnorna har dragit tillbaka sina blå burkor, ett litet barn leker på golvet.

På sjukgymnastpraktiken förbereder sjukgymnasterna för dagen. En kvinna sitter på golvet och stryker sin

vita rock. Klassisk afghansk musik skvalar ur radion och fläkten i taket surrar i bakgrunden. Vi serveras grönt te medan vi väntar på dagens första patienter att bli inkallade.

Snart är arbetet i gång, nya patienter bedöms och gamla behandlas. Några av patienterna sitter nu i väntrummet och väntar på sin tur. De iakttar tyst och nyfiket sjukgymnasternas arbete. En patient med ryggbesvär får värmebehandling och sedan elektrisk massage, en annan får infraröd behandling för smärta i nacke och axlar. En tredje

patient undervisas i balans- och stabiliseringsövningar, medan ett par familjemedlemmar iakttar. Mitt i behandlingen kommer en ortopedtekniker in med en liten pojke. Han har nyss fått en korsett. De två sjukgymnasterna lämnar sina behandlingar och diskuterar passformen och stödet av korsetten tillsammans med teknikern.

Plötsligt går strömmen. Generatorn har stängts av, den måste vila en stund. Behandlingen stannar upp, patienterna ligger och väntar, och vi

ner, då statliga sjukhus och kliniker inte har ekonomiska möjligheter att anställa sjukgymnaster, ej heller kunskap om sjukgymnasternas roll i rehabilitering och vård av patienter. Denna bristfälliga kunskap om sjukgymnastik gäller såväl inom läkarkåren som hos allmänheten.

Behovet av sjukgymnastik är dock stort. fyra procent av befolkningen uppskattas vara

De använder värmedynor och infraröd behandling till det mesta, följt av elektrisk massage. Sjukgymnasterna jobbar i samarbete med ortopedteknikerna, då dessa ej har tillräcklig utbildning i bedömning utav patienter. Det finns en ortopedverkstad i Mazar-e-Sharif, dit sjukgymnasterna i de övriga distrikten kan remittera patienter i behov av en ortos, korsett, kryckor eller rullstol.

Resurserna är starkt begränsade och tillgången till aktuell yrkesinformation är obefintlig. Detta gör utvecklingen av arbetet svårt. Men sjukgymnasternas attityd var otroligt inspirerande; de var så tacksamma för sina jobb och stolta över sjukgymnastyrket. Många uttryckte en önskan att med sitt yrke tjäna det afghanska folket och hjälpa Afghanistan på vägen mot utveckling och stabilitet. Som en av sjukgymnasterna sa: "patienterna kan inte bli friska utan sjukgymnastik!" ■

* Jenny är leg sjukgymnast och ledamot i SAKs Afghanistankommitté i Göteborg.

sjukgymnaster diskuterar skillnader och likheter mellan sjukgymnastiken i Sverige och i Afghanistan.

Så här kan en vardag se ut för sjukgymnasterna i Mazar-e-Sharif, i SAKs program för funktionshindrade, Rehabilitation of Afghans with Disabilities, RAD. Denna vardag fick jag ta del av i tre månader under sommaren 2004 då jag observerade, intervjuade, fotade, undervisade och arbetade med de afghanska sjukgymnasterna inom ramen för RAD-programmet i Balkh-provinsen. Arbetet var ett Minor Field Studies (MSF) inom magisterprogrammet i sjukgymnastik. Denna artikel är baserad på den uppsats som studien utmynnade i.

Sjukgymnastik i Afghanistan har sina rötter i grundandet av sjukgymnastikskolan Physical Therapy Institute i Kabul, 1984. Skolan startades och drivs av International Assistance Mission (IAM) i samband med Ministry of Public Health. Utbildningen för sjukgymnaster är 2-årig, men en 3-årig utbildningsplan är under utveckling.

Det finns i dag cirka 200 sjukgymnaster i landet. De allra flesta arbetar för internationella frivilligorganisatio-

ner, då statliga sjukhus och kliniker inte har ekonomiska möjligheter att anställa sjukgymnaster, ej heller kunskap om sjukgymnasternas roll i rehabilitering och vård av patienter. Denna bristfälliga kunskap om sjukgymnastik gäller såväl inom läkarkåren som hos allmänheten.

funktionshindrade, och utöver detta finns den stora grupp "non-disabled" som söker hjälp (dvs patienter med ryggsmärta, nacksmärta, artros och så vidare). Åren av krig har lämnat djupa spår; krigsskador, minskador och psykologiska trauman. De svåra åren har utarmat hälso- och sjukvårdssystemet, med undernäring, bristsjukdomar och epidemier bland framför allt kvinnor och barn som naturlig följd. Barnsängsdödligheten är näst högst i världen, och en av fyra barn får aldrig uppleva sin 5-års dag.

I Balkh, som var fokus för min studie, finns sju distrikt som erbjuder sjukgymnastik, med elva sjukgymnaster och två sjukgymnastassistenter. Alla är afghaner, åtta män och fem kvinnor. Patienterna kommer till centren för behandling på förmiddagarna. På eftermiddagarna åker sjukgymnasterna på Home Based Training, det vill säga, de åker hem till patienterna som inte har möjlighet att komma till centren. Dessa hembesök görs ofta tillsammans med Community Development Workers (socialarbetare), ibland även med ortopedtekniker. Själva behandlingen är till största delen passiv.

RAD

SAKs program RAD (Rehabilitation for Afghans with Disabilities) riktar sig direkt mot funktionshindrade.

Programmet hette tidigare CDAP (Comprehensive Disabled Afghans Programme), men bytte under 2004 namn till RAD i samband med att SAK tog över fullt ansvar för programmet.

RAD-programmet drivs i tre regioner: Balkh, Takhar och Ghazni. RAD erbjuder, förutom sjukgymnastik, ortopedisk verksamhet, specialundervisning, och yrkesförberedande utbildning. Programmet verkar också för att förändra negativa attityder till handikapp och funktionshinder.